

BARTOLOMEU DIAS (1450 – 1500)

Koning Johan II was sterk geïnteresseerd in de voortzetting van de ontdekkingsreizen, maar wilde wat bereikt was ook behouden en verdedigen.

Hij liet daarom op verschillende van de plaatsen die bij vorige tochten waren ontdekt FORTEN BOUWEN.

1482: Bij de bouw van het eerste fort in ELMINA was een zekere Bartolomeu Dias betrokken. Waarom daar een fort? Omdat er vlakbij een goudmijn was en die moest natuurlijk beschermd worden (de naam wijst op de mijn: El Mina). Elmina ligt nu in Ghana (vroeger Goudkust).

Terug in Portugal wordt Bartolomeu Dias tot ridder geslagen omwille van zijn verdienste bij de bouw van het fort. Hij wordt aangesteld tot hoofd van de Koninklijke voorraadkamers. Een zéér belangrijker functie!

1483: Diogo Cao gaat op verkenning langs de kust van West-Afrika. Hij onderzoekt op zijn eerste reis meteen 1350 km kust.

Vaart van Elmina naar Kaap Sinte-Catharina (net ten zuiden van de Evenaar). Gaat op zoek naar drinkwater, maar vindt er geen – gaat drie keer aan land daarvoor). Hij vaart verder zuidwaarts langs de kust. Komt in een gebied waar het water bijna zo doorzichtig is als in een meer: er moet zoetwater in de buurt zijn, dus ook een rivier. Hij zeilt terug in de richting van kust (voordien bleef hij steeds ver verwijderd van de kust om niet op een klif te lopen). Hij komt in de monding van de Congostroom. Hij vaart de rivier op en komt bij een dorp. Met gebarentaal kan hij zich verstaanbaar maken en kan zelfs handel drijven. Hij plaatst er ook een grote stenen zuil met het wapen van Portugal.

Laat verkenners achter die contact moeten leggen met de stammen in het gebied.

Hij vaart dan verder zuidwaarts. Plaatst nog een zuil bij Kaap Santa Maria (nu over halverwege Angola). Keert in 1484 terug naar Portugal.

Bij de monding van de Congostroom gaat hij op zoek naar de gezanten die hij verder stroomopwaarts had gestuurd, maar vindt hen niet.

Koning Johan II onthaalt hem vorstelijk en slaat hem tot ridder, zodat hij vanaf dan deel uitmaakt van het koninklijk hof.

1485 Tweede reis van Diogo Cao.

Hij komt weer bij de monding van de Congo en ontmoet daar de verkenners die hij het jaar daarvoor gemist had. Ze varen verder met hem mee.

Hij verkent de kust nog verder zuidwaarts en komt bij Kaap Negro en nog verder bij Kaap Kruis (Cape Cross).

Diogo Cao verdwijnt en iemand zal nog iets van hem vernemen. Gestorven? Gedood? Verdrongen?

Koning Johan II hoort inmiddels van reizigers dat er in Oost-Afrika een koninkrijk is met een christelijke koning. Toch eindelijk het bewijs dat Priester-koning Jan bestaat? De zuidelijke punt van Afrika moet dus zo snel mogelijk gevonden worden.

Dan:

Ontmoeting met de christelijke koning mogelijk en bondgenootschap.

Handel op Indië voor de specerijen, goud, zilver, edelstenen.

Om zeker te zijn dat de missie zal slagen, stuurt koning Johan II ook twee missies over land naar Abessinië (waar die christelijke koning zou wonen) (nu Ethiopië).

BARTOLOMEU DIAS krijgt nu bevel om uit te varen.

10 oktober 1486 (*op enkele dagen na exact 525 jaar geleden*) wordt hij aangesteld tot hoofd van een nieuwe expeditie naar Afrika.

Wat moet hij doen?

De hele kust van Afrika volgen tot de kust terug naar het oosten en het noorden wijkt. Dan verder varen naar Indië.

1487: Bartolomeu Dias vertrekt met 3 schepen: 2 karvelen en een langzaam breed bevoorradingschip (met broer van Bartolomeu als kapitein). Het is de eerste keer dat de Portugezen een bevoorradingschip meenemen.

Ze nemen ook drie stenen gedenkzuilen mee.

Vaart tot Kaap Kruis (Cross) (nu in Namibië) en bereikt de Walvisbaai. Daar laat hij zijn bevoorradingschip achter. Vaart verder, maar komt in een hevige storm terecht die 2 weken lang duurt. Hij wordt daardoor meer naar het zuiden gedreven. Als de storm eindelijk bedaard is vaart hij weer oostwaarts, maar vindt geen land meer. Hij is ongerust. Waar is hij? En waar is het land? Hij vermoedt dat hij te ver naar het zuiden is afgedreven en korst naar het noorden. Daar vindt hij het land terug. Hij gaat aan land in de Mosselbaai. (2 februari 1488). Het is niet zo'n gelukkige plek, want de plaatselijke bewoners vallen hen aan. Het komt tot een gevecht, waarbij Bartolomeu Dias persoonlijk een tegenstander doodt met zijn kruisboog. Als hij bekomen is van de emoties en de

gevaaren vaart hij verder oostwaarts. En komt bij de Algoabaai. Hij beseft dat hij op het zuidelijkste punt van Afrika is gekomen, want de kustlijn buigt nu weer naar het noorden. Hij heeft de gezochte doorgang gevonden. Hij plaatst een gedenkzuil.

Hij vaart nog verder tot de Grote Visrivier, maar als hij dan nog verder naar het noorden wil varen, wil de bemanning niet meer verder: ze zijn te moe en te uitgeput om nog een lange zeereis te maken en het schip met proviand is te ver weg. Hij roept de kapiteins bij elkaar en ze ondertekenen allen een document waarin staat dat ze vragen om terug te keren naar Portugal. Hij laat nog een gedenkzuil oprichten om het verst bereikte punt te markeren en keert dan terug.

Op de terugreis zien ze pas de kaap die ze gemist hebben tijdens de storm. Hij noemt dit de Kaap der Stormen.

December 1488 is hij terug in Portugal. Koning Johan II is opgelucht.

Hij vindt de naam voor de Kaap niet zo goed gekozen (jaagt de zeelui schrik aan) en laat hem veranderen in Kaap de Goede Hoop.

In december 1488 komen ze terug in Lissabon. Tussen het volk op de kade staat Christoffel Columbus toe te kijken. Hij was in Lissabon om koning Johan II ervan te overtuigen om hem te steunen en een reis naar Indië te financieren via een westelijke route.

Maar pech voor Columbus. Nu Bartolomeu Dias de doorgang naar de Indische Oceaan had gevonden was de koning niet meer geïnteresseerd in de plannen van Columbus.

Wat deed Bartolomeu Dias verder?

Hij werd opzichter op de scheepswerven die de schepen moesten bouwen voor de volgende expeditie. Die zou onder de leiding komen van Vasco da Gama met de opdracht om tot Indië door te varen.

In 1497 waren de schepen klaar en vertrok hij met Vasco da Gama. Hij mocht echter maar tot Elmina meevaren want moest daar toezicht gaan houden in het fort.

In 1500 mocht hij weer op expeditie op een schip van Pedra Alvares Cabral ook met de bedoeling om naar Indië te varen. Ze volgden een koers die nog meer naar het westen lag en ontdekten toevallig Brazilië. Maar hun schip verging in een storm bij de kaap die hij Stormkaap had gedoopt. Hij verdronk.

DE AARDAPPEL van MARTIN BEHAIM

MARTIN BEHAIM 1459 – 1507 (Nürnberg – Lissabon)

Oudste zoon in een gezin van 12 kinderen. Het is een voornamelijk rijke familie die in een groot huis woont op de grote Markt van Nürnberg. Vader sterft als hij 15 jaar is. Hij wordt dan door zijn oom opgevoed.

1476 Hij komt naar Antwerpen om er bij een lakenhandelaar in de leer te komen. Hij mag als snel voor eigen rekening werken. Hij blijft in Antwerpen tot 1483, dan keert hij naar Nürnberg terug.

1483 Hij vliegt de gevangenis in en moet daar 8 dagen blijven, omdat hij tijdens de vasten naar een joods trouwfeest is geweest en er gegeten, gedronken en vooral gedanst heeft.

Hij wordt handelaar in galappels (die dienen om inkt te maken).

1484 Hij gaat in de leer bij de bekendste astronoom van zijn tijd: Regiomontanus. Leert het kwadrant en het astrolabium gebruiken en landkaarten tekenen.

Vertrekt dan naar Lissabon en gaat mee op ontdekkingsreis met Diogo Cao.

1485 18 februari: wordt ridder geslagen door Johan II. En mag daardoor aan het koninklijk hof komen.

1490 Zijn moeder is gestorven en de erfenis moet verdeeld worden. Maar dan blijkt dat er vooral schulden zijn, gemaakt door zijn jongste broer Wolf. Martin moet de schulden aanzuiveren en kan op de duur zijn eigen personeel niet meer betalen. Hij begint dan te werken aan zijn AARDAPPEL.

1492: Het jaar waarin Columbus de Nieuwe Wereld zal ontdekken is de AARDAPPEL klaar. Het stadsbestuur koopt hem en laat hem er nog aan voortwerken. De bedoeling is om er later nog meer te maken.

Waarom maakt hij die?

Om uit geldnood te geraken.

Om het stadsbestuur ervan te overtuigen dat men ook via het westen naar Indië kan varen om zo het monopolie van Portugal te omzeilen. Op zijn wereldbol staan Amerika en de Stille Oceaan (Australië ook niet) niet op. Hij is dus veel te klein en zo lijkt de afstand tussen Europa en China (Japan) veel kleiner.

In het jaar dat de eerste wereldbol die ooit gemaakt is, klaar is, is hij al verouderd, want de ontdekkingen van Columbus staan er niet op.

Wist men in die tijd al dat de aarde bolvormig was en niet een platte schijf?

Ja. Dat was algemeen geweten. De keizers werden al eeuwenlang afgebeeld met de wereldbol in hun handen (de rijksappel), maar daar stonden nooit de landen en de zeeën op aangegeven. Op de AARDAPPEL van Martin Behaim wel.

1493 Is terug in Portugal. In opdracht van koning Johan II reist hij per schip naar Vlaanderen maar wordt onderweg door Engelse zeerovers overvallen die hem mee naar Engeland nemen. Hij is alles kwijt: dienaren, geld, al wat hij bezat. Hij is er zo van aangeslagen dat hij doodziek wordt. Een van de zeerovers krijgt medelijden met hem en helpt hem te ontsnappen. Hij keert terug naar Portugal.

1495 Koning Johan II sterft.

Zijn schoonvader die hem steeds gesteund heeft sterft ook.

Zijn vrouw laat hem in de steek voor een andere man, die meer aanzien en macht heeft. Het komt tot hoogoplopende discussies die tot aan het hof van de koning hun invloed hebben.

De nieuwe koning heeft geen interesse meer in Martin Behaim. Daardoor verliest hij zijn contact met het koninklijk hof. Hij heeft geen inkomen meer en leeft als een straatarme man in Lissabon.

1507 sterft eenzaam en verlaten door iedereen.

